

УДК 364-624:352

С. О. Москаленко,
к. держ. упр., доцент кафедри економічної політики,
Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ
О. П. Слюсарчук,
к. е. н., доцент кафедри економічної політики,
Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

S. Moskalenko,
Ph.D. in Public Administration, Associate Professor of the Economic Policy department,
the National Academy of Public Administration, the President of Ukraine, Kyiv
O. Slyusarchuk,
Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Economic Policy department,
the National Academy of Public Administration, the President of Ukraine, Kyiv

PUBLIC BUDGETARY POLICY AS AN INSTRUMENT OF SOCIO-HUMANITARIAN FIELD OF UKRAINE FORMING AND DEVELOPMENT

У статті обґрунтовано роль бюджетної політики як інструменту формування та розвитку соціо-гуманітарного простору; виокремлено умови, які б уможливили досягнення високої ефективності використання державних фінансів на соціально-гуманітарні потреби. Соціо-гуманітарний простір розуміється як структура соціальних полів і гуманітарних практик, об'єктивованих у фізичному просторі, що детермінується як географічними, історичними й часовими особливостями, так і державною політикою.

Роль бюджетної політики як інструменту формування та розвитку соціо-гуманітарного простору визначається її спроможністю забезпечити виконання ключових функцій держави, реалізацію національних інтересів у соціо-гуманітарній сфері, збалансованість внутрішніх і зовнішніх її інтересів, соціальний мир і створення умов для максимального розкриття творчо-продуктивного потенціалу й самореалізації кожної особистості відповідно до її духовних і матеріальних потреб та інтересів.

In the article role of budgetary policy as an instrument of forming and development of socio-humanitarian field is justified; conditions that would do possible the achievement of the public finances high efficiency use on social humanitarian necessities are distinguished. The socio-humanitarian field understands as a structure of the social fields and humanitarian practices in physical space, that are determined by both geographical, historical, sentinel features and public policy.

The role of budgetary policy as an instrument of forming and development of socio-humanitarian field is determined by it's possibility to provide implementation of key functions of the state, realization of national interests in the socio-humanitarian field, balanced of it's internal and external interests, social peace and conditioning for the maximal opening of creatively-productive potential and self-realization of every personality in accordance with her spiritual and material necessities and interests.

Ключові слова: бюджетна політика, державне управління, бюджет, бюджетування, програмно-цільовий метод, соціо-гуманітарні видатки, соціо-гуманітарний простір.

Key words: budgetary policy, public administration, budget, budgeting, budget programs, budget expenditures on social needs, socio-humanitarian field.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Соціо-гуманітарний простір України як структура соціальних полів і гуманітарних практик, об'єктивованих у фізичному просторі, детермінується як географічними, історичними й часовими особливостями, так і державною політикою, зокрема, бюджетною.

Діюча практика застосування бюджетних чинників з огляду на їх критично важливе значення для реалізації державного впливу на процеси соціо-гуманітарного розвитку є недосконалою. В Україні не забезпечений соціально-економічний прогрес, потенціал ряду чинників, спроможних вивести країну на траєкторію сталого роз-

витку, залишається не затребуваним і нереалізованим. Бюджетне фінансування соціо-гуманітарної сфери ведеться, переважно, за залишковим принципом; бюджетна політика характеризується значною кількістю помилок і прорахунків.

Відтак, за відсутності дієвої бюджетної стратегії, жоден із вагомих проєктів соціо-гуманітарного спрямування не може бути належним чином реалізований. Тож на часі — удосконалення діючої моделі бюджетної системи, вибір прогресивних пріоритетів її розвитку відповідно до стратегічних і тактичних соціально-економічних завдань, що є важливим вектором зміцнення фінан-

сової основи української держави, диверсифікації й оптимізації бюджетних ресурсів на перспективу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з окресленої проблематики свідчить про те, що в полі зору вчених перебувають актуальні питання фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я [1], сфери культури [2], освіти і науки [3], проблеми фінансування соціально-гуманітарної сфери України в умовах трансформації соціально-економічних відносин [4].

Зокрема, науковці вказують на обмежене застосування державних цільових програм при фінансуванні соціальних гарантій за рахунок коштів зведеного бюджету, зазначаючи, що причинами цього є недоліки в їхній розробці й низька результативність реалізації [5, с. 9], виокремлюють чинники, які визначають кризову ситуацію у фінансуванні соціальної сфери [6, с. 142].

Бюджетні важелі є невід'ємним атрибутом розвитку суспільства. Не випадково багато науковців визначають рубіж входження суспільства в третє тисячоліття як епоху геофінансової (геобюджетної) економіки [7, с. 14]. Водночас цікавою є думка про те, що врахування (цільове акцентування) національного (українського) складового елементу, який виступає системоутворюючим фактором, дасть можливість створити цілісну й ефективну систему державного управління, поліпшити бюджетну дисципліну, звести до мінімуму зловживання у бюджетній сфері й використанні державного майна, удосконалити управління державними фінансами і досягти стандартів демократичних країн щодо прозорості цього процесу [8, с. 65].

В умовах обмеженості фінансових ресурсів особливої актуальності набувають питання вдосконалення програмно-цільового методу щодо посилення важелів бюджетної політики як інструмента підвищення ефективності використання бюджетних коштів [9, с. 75].

При цьому переважна більшість дослідників наголошує на необхідності з урахуванням переваг ринкової економіки підвищувати роль економічних методів управління, зокрема за допомогою доходів і видатків бюджету, та посилювати їхній вплив на зміцнення економіки й зростання добробуту громадян [10], з чим, певна річ, не можна не погодитися.

НЕВИРШЕНІ РАНІШЕ ЧАСТИНИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Оскільки на даний час функціонування бюджетної системи, організація бюджетного менеджменту і проведення бюджетної політики в Україні мають серйозні недоліки, що чинить суттєвий вплив на стан справ у соціогуманітарній сфері, питання формування та реалізації бюджетної політики з урахуванням світового досвіду, використанням сучасних бюджетних технологій є надзвичайно актуальними і потребують посиленої уваги науковців.

Метою статті є обґрунтування ролі бюджетної політики як інструменту формування та розвитку соціогуманітарного простору та виокремлення умов, які б уможливили досягнення високої ефективності використання державних фінансів на соціально-гуманітарні потреби.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Теоретичні й практичні питання функціонування бюджетної системи тісно пов'язані з напрямками соціогуманітарного розвитку країни. При цьому управління

бюджетною системою передусім має сприяти реалізації конституційних функцій і повноважень держави відповідно до обраної економічної моделі суспільства, яка декларується в державних документах стратегічного значення, гармонізації державних і приватних інтересів різних верств і соціальних груп населення, загальнодержавних і місцевих потреб.

Важливим є запобігання можливим випадкам неефективного виконання програм, і, як наслідок, неефективного використання бюджетних коштів. У більшості країн, які використовують сучасні технології бюджетування (США, Австралія, Велика Британія, Нова Зеландія, Словаччина та ін.), до оцінювання бюджетних програм долучаються як фахівці Міністерства фінансів, так і самі головні розпорядники коштів [7, с. 796]. Періодичне оцінювання здійснюють як державні, так і недержавні інституції. Результати щорічного оцінювання обов'язково включаються до пакета бюджетних документів, що подаються на розгляд парламенту разом із проектом бюджету на наступний період. Усі звіти підлягають офіційній публікації та розміщуються в Інтернеті на офіційних сторінках державних інституцій (звіти в двох формах: для фахівців та для громадян).

Науковці та практики вказують на певні протиріччя, притаманні нинішній вітчизняній системі прогнозування і програмування [11]:

- розподіл коштів на виконання програм не завжди пов'язується із прогнозуванням і програмуванням, хоча це взаємозалежні процеси;

- не існує довго- або середньострокових програмних документів;

- згідно з Бюджетним кодексом України "Основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний період" — документ, у якому повинні передбачатися параметри бюджетної політики на наступний бюджетний період. Стаття 33 Бюджетного кодексу України розкриває зміст цього документу, але при цьому відсутня важлива інформація наміри щодо фіскальної, цінової й соціальної політики уряду, а також важливі параметри макрофінансової бази (очікуваний рівень надходжень, обсяг видатків відповідно до функціональної чи економічної класифікації);

- не існує політичного програмного документа, на основі якого має розроблятися проект бюджету. Державна програма економічного й соціального розвитку, яка містить завдання та пріоритети на наступний рік, розробляється паралельно з бюджетом, і не існує механізму для забезпечення їх цілковитої взаємної відповідності.

В умовах відсутності стратегічного бачення розвитку соціогуманітарної сфери, проектного підходу до реалізації соціогуманітарних ініціатив; браку політичної волі; домінуючого у суспільстві стереотипу про "другорядність" гуманітарної сфери окреслені протиріччя ще більш загострюються.

Візьмімо, хоча б, цільові програми у цій царині. До основних недоліків використання цільових програм при фінансуванні соціальних гарантій відносять: надмірну кількість програм та непрофесійність їхньої розробки; вибірковий характер реалізації цільових програм і несистематичність їхнього фінансування. Через це цільові програми у сфері соціальних гарантій здебільшого мають декларативний характер та не виконуються, а більше ніж 2/3 з них недофінансовується [5, с. 9]. Водночас

фахівці називають програмно-цільовий метод у бюджетуванні "прогресивним інструментом підвищення ефективності бюджетної політики", а його легітимацію — "серйозним проривом у бюджетному процесі" [12, с. 5].

На наше переконання, до реалізації програм у соціогуманітарній сфері необхідно активно залучати приватний капітал, що є можливим через раціональне застосування вже існуючих форм і механізмів державно-приватного партнерства.

Для залучення альтернативних джерел фінансування держава може і повинна створити необхідні передумови. Це можуть бути відрахування від лотерей, акцизних зборів, прибутків казино, спонсорські кошти, інвестиції [13, с. 55]. Саме альтернативні джерела фінансування, поряд з бюджетними коштами, стануть основою для цільових програм підтримки пріоритетних напрямів розвитку соціогуманітарної сфери на середню і довгострокову перспективу.

Слід зазначити, що централізувавши процес бюджетного планування і посиливши контроль за грошовими потоками головних розпорядників бюджетних коштів, Міністерство фінансів України перебрало на себе відповідальність за діяльність останніх. Водночас, надміру централізована модель управління фінансовими ресурсами продемонструвала свою неефективність. Ми поділяємо думку фахівців про те, що Міністерству фінансів України необхідно максимально розвантажити себе від дрібних функцій, зосередившись на:

- визначенні стратегії бюджетної політики, тобто розподілі коштів між основними напрямками державної політики;
- контролі за фіскальною дисципліною головних розпорядників коштів та ефективністю витрачання бюджетних коштів;
- аналізі та оцінці ефективності бюджетної політики з метою перегляду напрямів витрачання бюджетних коштів [14].

Необхідно зважати, що будь-які дії держави щодо формування соціогуманітарного простору можуть мати різну спрямованість з точки зору економічного розвитку. В економічній теорії, як відомо, така можливість виникнення непрямих наслідків державної політики має назву "закону непередбачених наслідків" і пов'язується з особливостями суб'єктивного сприйняття економічних явищ та процесів. З огляду на це виникає об'єктивна потреба у постійному коригуванні такого державного впливу під дією всього спектра політичних, соціальних, психологічних, економічних чинників розвитку країни.

Зрозуміло, що чим більше зобов'язань у соціогуманітарній царині бере на себе держава, тим більшим має бути обсяг видатків. Кількість завдань і різноманітних зобов'язань держави визначається, з одного боку, Конституцією і законодавством України, а з іншого — її фінансовими можливостями, які обмежуються обсягами ВВП та доходів суб'єктів бюджетних відносин. У сучасних умовах фінансові зобов'язання держави не забезпечені обсягами видатків бюджету, внаслідок чого багато з них взагалі не фінансуються, а якість виконання інших є дуже низькою. Усе це спонукає до дій щодо збалансування державних зобов'язань з фінансовими можливостями, проведення їх моніторингу і формулювання реальних завдань з позицій можливостей їх фінансування.

Експерти говорять про необхідність запровадження механізмів стримування необгрунтованого підвищення видатків соціального спрямування: "Оскільки українська політична система є досить поляризованою, уникнути ризику відновлення політики соціального популізму в переддень виборів народних депутатів України видається практично неможливим. Раціональним і досить перспективним механізмом подолання цього ризику є автоматизація процесу розрахунку базових соціальних стандартів і мінімізація суб'єктивного впливу на цей процес" [15]. У даному контексті йдеться про розробку і включення до Бюджетного кодексу України чіткої формули визначення розміру базових соціальних стандартів (передусім прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати). Розмір соціальних стандартів має індексуватися на рівень реального приросту ВВП. Ця формула спонукатиме уряд концентруватися на зростанні ВВП, оскільки саме від його динаміки залежатиме динаміка соціальних видатків.

Також, на нашу думку, слід відмовитися від механістичного підвищення базових соціальних стандартів та зосередити увагу на перегляді методики визначення та розрахунку, і відповідно, розміру соціальних стандартів та селективній підтримці найменш соціально захищених категорій населення. Необхідно врешті зважитися й на впорядкування системи соціальних пільг, що дозволить збільшити пільги тим категоріям населення, які дійсно їх потребують, без надмірного додаткового зростання видатків бюджету.

Бюджетна політика матиме позитивний вплив на соціальний захист і соціальне забезпечення, освіту, науку, систему охорони здоров'я, культуру та мистецтво за умов дотримання внутрішньої схеми взаємозв'язку, упорядкованості фінансових інструментів, їх тісної взаємодії з грошово-кредитними інструментами.

Одним із важливих питань фінансової стратегії бюджетної політики держави у контексті формування та розвитку соціогуманітарного простору залишається питання про співвідношення державного і місцевих бюджетів. Нова бюджетна політика реально, а не лише на рівні декларацій, як триває вже протягом значного часу, має бути спрямована на неухильне збільшення частки місцевих бюджетних ресурсів та формування надійного фінансового забезпечення розвитку дієвого місцевого самоврядування, адже саме на місцевому рівні розв'язується значна кількість конкретних проблем, що, у свою чергу, впливає на соціальне самопочуття людей.

Практика свідчить, що, з огляду на недостатність фінансування делегованих (державних) повноважень із державного бюджету, місцеві ради часто спрямовують на виконання делегованих повноважень власні надходження, тим самим позбавляючи ресурсів житлово-комунальне господарство, місцеві соціально-економічні і культурні програми тощо. Причиною такого становища є нечіткість категорії "делеговані повноваження" та можливість віднесення до них різних державних повноважень у різні бюджетні роки, що дестабілізує ситуацію із прогнозуванням надходжень і витрат місцевих бюджетів.

Відтак доцільним є:

- здійснення типологізації бюджетів місцевого самоврядування, районів та регіонів за видами здійснюваних ними видатків з метою підвищення коректності обчислення показників і нормативів таких видатків;

чіткого розподілу видатків між органами місцевого самоврядування (зокрема, на рівнях: район, місто обласного значення, область);

- унормування вичерпного переліку повноважень, які можуть бути делеговані, і які взагалі не можуть бути делегованими (повноваження загальнодержавного значення);

- визначення у Бюджетному кодексі України порядку фінансування делегованих повноважень;

- уточнення методики розрахунку видатків на делеговані повноваження, які мають фінансуватися за рахунок трансфертів із державного бюджету і за рахунок коштів першого кошика доходів, надання місцевим бюджетам додаткових фінансових ресурсів на виконання делегованих повноважень [15].

Бюджетна політика України як щодо фінансових інструментів, які використовуються, так і особливо щодо забезпечення ефективності функціонування фінансових владних інститутів суттєво відстає від світових стандартів у цій галузі. Водночас рекомендації МВФ подекуди застосовуються механічно, без необхідної адаптації до українських умов. Найбільше відставання спостерігається у бюджетному плануванні, використанні бюджету. Бюджетний менеджмент багато в чому продовжує ґрунтуватися на старих засадах адміністративно-командної системи. Про це свідчить відсутність сучасних бюджетних технологій, форм і методів, дієвого планування і прогнозування бюджету на середньостроковий період і довгострокову перспективу, слабкість кадрової складової.

Важливим є забезпечення максимально можливої локалізації державних фінансових потоків, недопущення змішування руху приватних і державних фінансових ресурсів, здійснення чіткої правової інституціоналізації бюджету, активізації органів нагляду й контролю за його формуванням і видатками з метою запобігання зростання корупції і криміналу.

Як бачимо, дієвість бюджетної політики держави як інструменту формування та розвитку соціогуманітарного простору України передбачає:

- концептуальне забезпечення і високий рівень інформованості з метою формування сприяння і довіри до її дієздатності;

- цілісність конструкції, що створюється, внутрішню узгодженість та злагодженість її головних елементів;

- послідовність та виваженість у напрямі реалізації визначених завдань, зважаючи на те, що суспільні процеси піддаються змінам не миттєво, а вимагають певного часу та ресурсів;

- стійкість та захищеність від необґрунтованого втручання зовнішніх чинників.

ВИСНОВКИ

Перспективу розбудови соціогуманітарного простору України слід пов'язувати з розробленням економічної й фінансової доктрин розвитку країни, основою яких є діяльність держави у сфері бюджету.

Роль бюджетної політики як інструменту формування та розвитку соціогуманітарного простору визначається її спроможністю забезпечити виконання ключових функцій держави, реалізацію національних інтересів у соціогуманітарній сфері, збалансованість внутрішніх і зовнішніх її інтересів, соціальний мир і створення умов

для максимального розкриття творчо-продуктивного потенціалу й самореалізації кожної особистості відповідно до її духовних і матеріальних потреб та інтересів.

У зв'язку з обмеженістю бюджетних ресурсів, їх дефіцитом порівняно зі зростаючими можливостями їх використання під впливом виникнення нових потреб в умовах глобалізації роль бюджетної політики неухильно зростає, її поле суттєво розширюється. Тому завдання координації бюджетних нововведень, урізноманітнення діяльності фінансових інститутів влади з позицій сучасних тенденцій у фінансах виходить на перший план як при формуванні стратегічних, так і при розв'язанні тактичних завдань соціогуманітарного розвитку українського суспільства.

Високої ефективності використання державних фінансів на соціально-гуманітарні потреби може бути досягнуто за умови забезпечення єдності цілей бюджетної політики і завдань розвитку економіки, удосконалення політичної системи, підвищення добробуту громадян, їхнього духовного рівня.

Тож напрями подальших досліджень, на нашу думку, мають стосуватися проблем формування активного прошарку платників податків, фінансовий стан і життєвий рівень яких дає змогу їм сплачувати податки на рівні можливостей і потреб цивілізованого суспільства.

Література:

1. Актуальні питання фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я: теорія та практика: монографія / Л.А. Ляховченко, В.Д. Долот, О.В. Поживилова, Я.Ф. Радиш; за заг. ред. проф. Я.Ф. Радиша. — К.: Ком. книжково-газетне вид-во "Полісся", 2012. — 212 с.

2. Матеріальна підтримка культурних проєктів: світовий досвід та можливості застосування в Україні / Інститут культурології Національної академії мистецтв України; Авт.кол.: Безгін О.І. (кер. авт. колективу), Бернадська Г.Є., Берунова Л.О., Кочарян І.С., Успенська О.Ю. — К.: Ін-т культурології Нац. академії мистецтв України, 2010. — 192 с.

3. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період: монографія / Т.М. Боголіб. — К.: Міленіум, 2006. — 508 с.

4. Анісімов В.М. Проблеми фінансування соціально-гуманітарної сфери України в умовах трансформації соціально-економічних відносин / В.М. Анісімов // Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (16—18 травня 2013 р., м. Севастополь). — Сімферополь: ДІАПІ, 2013. — С. 134 — 136.

5. Горин В.П. Державне фінансове забезпечення соціальних гарантій: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 "гроші, фінанси і кредит" / В.П. Горин. — Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2010. — 20 с.

6. Жук В.І. Щодо пріоритетів фінансування соціальної сфери на місцевому рівні / В.І. Жук // Стратегічні пріоритети. — 2010. — № 2 (15). — С. 139 — 144.

7. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. — К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. Думка, 2012. — 871 с.

8. Розпутенко І.В. Проблеми структурної перебудови економіки в контексті розвитку науки "Державне управління" / І.В. Розпутенко // Наука державного управління: досягнення, завдання, перспективи: матеріали Всеукр. конф. (Київ, 29 листоп. 2012 р.): до 15-річчя галузі науки "Державне управління" й 10-річчя Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, К.О. Ващенко. — К.: НАДУ, 2012. — С. 61—65.

9. Глущенко Ю. Програмно-цільовий метод як форма реалізації політики публічного адміністрування / Юлія Глущенко // Зб. наук. пр. НАДУ / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. — К.: НАДУ, 2013. — Вип. 1. — С. 72—80.

10. Гладкий Д. Особливості планування доходів і витрат бюджету / Д. Гладкий // Вісник НБУ. — 2008. — № 1 — С. 6—8.

11. Кульчицький М.І. Проблеми та перспективи бюджетування в Україні / М.І. Кульчицький // Ефективна економіка. — 2013. — № 9 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1211>

12. Особливості бюджетного процесу відповідно до нового Бюджетного кодексу: навч.-метод. матеріали / уклад.: Г.А. Андрієнко, М.В. Шевкопляс. — К.: НАДУ, 2010. — 72 с.

13. Практичні рекомендації щодо використання економічного аналізу в процесі реалізації соціально-гуманітарної політики в Україні (2005—2010 рр.): метод. рек. / І.В. Розпутенко, Л.В. Ільченко-Сюйва, О.І. Кілієвич та ін.; за заг. ред. І.В. Розпутенка. — К.: НАДУ, 2009. — 96 с.

14. Щодо оптимізації процесів бюджетного прогнозування та планування в Україні: Аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1089/>

15. Щодо основних напрямів бюджетної політики України на 2013 рік: Аналітична записка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/802/>

References:

1. Lyakhovchenko, L. A. Dolot, V. D. Pozhyvilova, O. V. and Radysh, Ya. F. (2012), Aktual'ni pytannya finansovoho zabezpechennya zakladiv okhorony zdorov'ya: teoriya ta praktyka [Current issues of financial provision of health care: theory and practice]: monohrafiya; za zah. red. prof. Ya. F. Radysha, Kom. knyzhkovo-hazetne vyd-vo "Polissya", Kyiv, Ukraine.

2. Bezhin, O. I. Bernads'ka, H. Ye. Berunova, L. O. Kocharyan, I. S. and Uspens'ka, O. Yu. (2010), Material'na pidtrymka kul'turnykh proektiv: svitovyy dosvid ta mozhlyvosti zastosuvannya v Ukrayini [Financial support for cultural projects: international experience and applicability in Ukraine], Instytut kul'turolohiyi Natsional'noyi akademiyi mystetstv Ukrayiny, Kyiv, Ukraine.

3. Boholib, T. M. (2006), Finansove zabezpechennya rozvytku vyshchoyi osvity i nauky v transformatsiynyy period [Financial support for the development of higher

education in the transformation period]: monohrafiya, Milenium, Kyiv, Ukraine.

4. Anisimov, V.M. (2013), "Problems of funding social and humanitarian sphere Ukraine in transforming the socio-economic relations" Finansova systema Ukrayiny: problemy ta perspektyvy rozvytku v umovakh transformatsiyi sotsial'no-ekonomichnykh vidnosyn [The financial system of Ukraine: problems and prospects in terms of transformation of socio-economic relations], Mizhnarodna naukovo-praktichna konferentsiya [International scientific and practical conference], — Simferopol', Ukraine, pp. 134—136.

5. Horyn, V. P. (2010), "State financial support of social guarantees", Ph.D. Thesis, Money, finance and credit, Ternopil National Economic University, Ternopil', Ukraine.

6. Zhuk V.I. (2010), Regarding the priorities of funding social services at the local level, Stratehichni priorityty, vol. 2 (15), pp. 139—144.

7. Fedosov, V. M. and Yuriy, S. I. (2012), Byudzhetna systema [The budget system], Tsentr uchbov. literatury, Kyiv; Ekon. dumka, Ternopil', Ukraine.

8. Rozputenko, I.V. (2012), Problems of economic restructuring in the context of science "Public Administration", Nauka derzhavnoho upravlinnya: dosyahnennya, zavdannya, perspektyvy [Science of Public Administration: achievements, objectives and prospects], Vseukrainska konferentsiya [National conference], the National Academy of Public Administration, Kyiv, Ukraine, pp. 61—65.

9. Hlushchenko, Yu. (2013), "Program Budgeting as a form of implementation of the policy of public administration", Zbirnyk naukovykh prats NADU, vol. 1, pp. 72—80.

10. Hladkyy, D. (2008), "Features planning income and expenditure budget", Visnyk NBU, vol. 1, pp. 6—8.

11. Kul'chyts'ky, M. I. (2013), "Problems and prospects of budgeting in Ukraine", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1211> (Accessed 5 Febr 2014).

12. Andriyenko, H. A. and Shevkoptyas, M. V. (2010), Osoblyvosti byudzhetnoho protsesu vidpovidno do novoho Byudzhetnoho kodeksu [Features of the budget process under the new Budget Code], NADU, Kyiv, Ukraine.

13. Rozputenko, I. V. Il'chenko-Syuyva, L. V. and Kiliyevych, O. I. (2009), Praktychni rekomendatsiyi shchodo vykorystannya ekonomichnoho analizu v protsesi realizatsiyi sotsial'no-humanitarnoyi polityky v Ukrayini (2005—2010 rr.) [Practical recommendations for the use of economic analysis in the implementation of social and humanitarian policy in Ukraine (2005—2010 years)], NADU, Kyiv, Ukraine.

14. The official site of National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine (2013), "As for process optimization budget forecasting and planning in Ukraine: Policy Brief", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1089/> (Accessed 6 Febr 2014).

15. The official site of National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine (2013), "Regarding the budget report for 2013 Ukraine: Policy Brief", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/802/> (Accessed 6 Febr 2014).

Стаття надійшла до редакції 21.03.2014 р.